

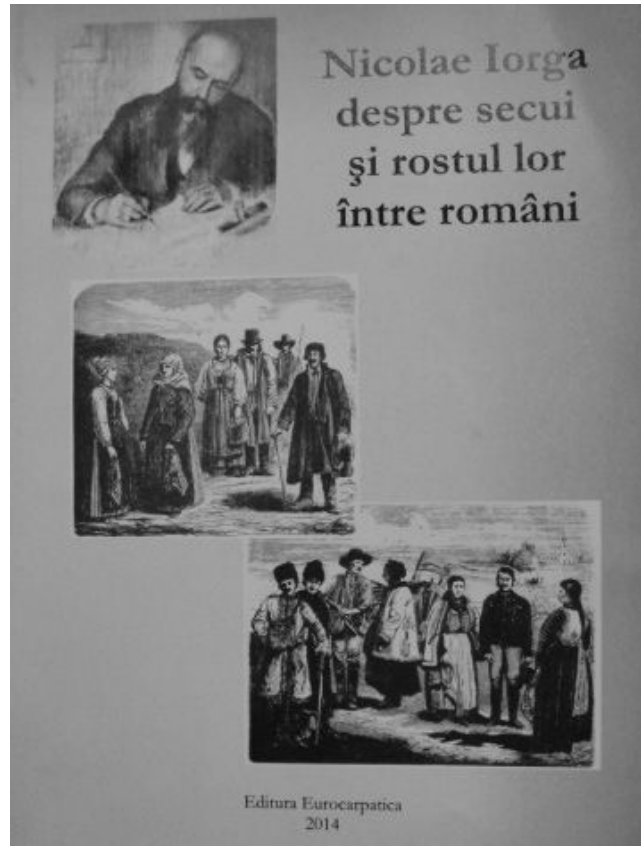

ROSTUL STUDIILOR DESPRE SECUI

Pornind de la opera marelui savant amintit în titlu, lucrarea *Nicolae Iorga despre secui și rostul lor între români*¹ fixează încă un act în inițiativa de evidențiere a românității județelor din centrul țării. Prezintă de câteva decenii, sub egida Forumului civic al românilor din Harghita, Covasna și Mureș, la care ne-am obișnuit să asociem numele lui Ioan Lăcătușu, această inițiativă are o enormă importanță nu doar pentru etnografia, sociologia sau istoriografia națională dar și pentru condiția conștiinței naționale românești, putând servi ca model de tenacitate întru clamarea adevăratei rădăcini etnice, pentru ținuturile noastre aparent înstrăinate. Cartea depășește cu mult ceea ce ne indică titlul, cele 60 de pagini ce reiau notațiile lui Nicolae Iorga fiind întregite de inserarea a 23 de articole care alcătuiesc un fel de antologie referitoare atât la contribuțiile istoricului (cap. III) cât și problema în sine (cap. IV). Se actualizează astfel texte importante ale lui I. I. Russu, Ștefan Manciușea, Ioan Aurel Pop, precum și altele, semnate inclusiv de Ioan Lăcătușu și Vasile Lechințan. Pentru o corectă informare asupra mentalității istoriografiei maghiare, se acordă un întreg capitol, al II-lea, unui text de Zoltán Tóth, apărut în perioada războiului (1941), care, încercând să combată afirmațiile savantului, denunțate ca formoare de opinie, cel puțin printre români, are meritul că le urmărește cu destulă atenție.

Savuroasă este, în culegere, și variația formulelor. Unele urmează canonul literar, în ideea jurnalului de călătorie, altele sunt etnografice și de geografie umană (1906 – *Prin secuime*; 1909 – *Pasurile Carpaților*), altele notații fugare, precum aceea, de satisfacție, la discursul patriotic românesc al unui coleg de parlament, contele Fay, secui din punct de vedere etnic (1920 – *Secuimea vorbește*), nelipsind nici autentice studii, ultimul din 1939 (*Considerații noi asupra rostului secuilor*).

Dacă asupra originii secuilor Iorga oscilează de-a lungul vremii, problema rămânând, de altfel, până azi nelămurită, asupra legăturilor secuilor cu românii se pronunță în schimb cu fermitate, arătând, așa cum ar trebui să fie de multă vreme evident, că ele au fost privilegiate, inclusiv în privința celor cu românii extracarpațici. O teză de bază, reluată și de articolele altora, este aceea a rădăcinilor românești ale secuilor, atât în privința constituirii lor etnice cât și a evoluției lor istorice, care a inclus și deznaționalizarea, prin limbă și confe-

siune, a sute de sate românești – se avansează cifra de 50% dintre secui, ca români deznaționalizați.

Cu toate că nu se încadrează strict subiectului, excelentă în economia textului se dovedește ideea editorului de a cita pe larg, în propriul articol, *Nicolae Iorga despre Sfântul Ierarh Andrei Șaguna*, referințele polihistorului (din articole, conferințe, istorii) la marele mitropolit, trecut, după cum se știe, în rîndul sfinților. Cu acest prilej, este marcată nu doar marea înțelegere psihologică a personalității sale ci și capacitatea lui de a acționa în sens național în condițiile unei aspre oprămiri, capacitate și astăzi necesară în anume părți ale spațiului etnic. Așa cum indică și titlul, lucrarea conține, în fluxul conștiinței naționale, ca o regăsire peste generații, noile nume de istorici reafirmând munca înaintașilor și evidențiindu-și astfel menirea de a pleda pentru românitatea plaiurilor noastre.

1. *Nicolae Iorga despre secui și rostul lor între români*, Volum îngrijit de Ioan Lacatusu, Prefata de Vasile Lechințan, Sfântu Gheorghe, Editura Eurocarpatica, 2014, 320 p.